

ונשמרתם

בטאון תקופתי לחיזוק מצות שמירת הנפש בדרכים

דבר המערכת

בטאון זה, הוא הבטאון השני היוצא לאור על ידינו בס"ד. לא הרי הבטאון הראשון, כבטאון השני. הראשון - אי וודאות, שאלות מנקרות וספיקות מלווים את הוצאתו.

השני - וודאות והודיה לה'. התגובות הרבות והמחזקות מהציבור הקדוש לימדונו, כי אנו אכן זוכים לקיים את המטרה הקדושה אותה הטילו על שכמינו מרן גדולי ישראל שליט"א: חיזוק מצות שמירת הנפש והזהירות בדרכים על פי תורה והלכה, להצלת נפשות רבות, וכפי שכתבו מרן גדולי ישראל שליט"א במכתבם הנדיר: "ועתה נטלו על עצמם כמה תלמידי חכמים שע"י מערכת "שמירת הנפש" לבאר ולהודיע ברבים ההלכות והזהירות של תורה שיש להיזהר בהם לקיים מצוה זו. ובאנו בזאת לחזק מפעלם זה, וחפץ ה' בידם יצלח". בבטאון זה כקודמו, ירוו המעיניים ממעיין המפכה מדברי רבותינו שליט"א, הן בפסקי הלכה והן בעובדות ומעשים מגדולי ישראל. ובפרט מהמדור החשוב שו"ת מבית ההוראה 'דרכי חיים', בו מובאים תשובות הרבנים הגאונים שליט"א אשר השיבו לשואליהם דבר ה' זו הלכה, להורותם הדרך ילכו בה. יתן ה' ונתחזק כולנו ללכת בדרך הנכונה, העולה למעלה בית ה', לחיים ולשלום מעתה ועד עולם.

בברכת התורה
הנהלת המערכת

מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א: "אבא זצ"ל אמר לי: הנהג שיכור, נרד מיד!"

התרגשות רבה במערכת, עם התקבל מכתב - כתב ידו - של מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א לפירסום בציבור הקדוש. "הנושא הוא בנפשו" - אומרים לנו מקרוביו ובני ביתו של מרן שליט"א.

מילה באמו"ר זצ"ל שנסע באוטו והנהג ימג דמקום בא"צ למאור, ואמר לי באמו"ר כנראה שיש לי שיכור לא דמקום הנכון, וסכנה לנסוע איתו נרד מיד וירדנו באמצע הדרך

"מעשה באמו"ר זצ"ל שנסע באוטו והנהג עמד במקום שאין צריך לעמוד, ואמר לי באמו"ר, כנראה שהנהג שיכור שעמד לא במקום הנכון, וסכנה לנסוע איתו, נרד מיד. וירדנו באמצע הדרך".

מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א יוצא מגדרו לפנות מזמנו היקר מפז רב, לשלוח מכתב המתאר את זהירותו של אביו מרן רבינו הסטייפלער זי"ע בדרכים, להלכה ולמעשה. על מה ראה מרן שליט"א ככה? ממקורביו ובני ביתו של מרן שליט"א שמענו על החובה הקדושה שחש מרן שליט"א לחזק את מצות שמירת הנפש בדרכים, ללמד דרך בנתיבות ההלכה, דרך החיים, להצלת נפשות רבות בדרכים.

נעיין ונתבונן מעט בתוכן העובדא הנדירה ששלח מרן שליט"א:

"מעשה באמו"ר זצ"ל". רתת של רגשות קדש נעלים. ממששים את הקדושה. "הסטייפלר הקדוש", האיש הגדול והמורם מעם, שכל עם ישראל שיחרו לפתחו, לברכותיו, לעצותיו. הענק, המנהיג שכל הציבור חרד למוצא פיו. "מעשה באמו"ר זצ"ל שנסע באוטו והנהג עמד במקום שאין צריך לעמוד". נהג האוטובוס לא עצר בתחנות ממש, אלא קצת לפניהם או מעט לאחריהם. פה ושם. סוג נהג שאנו היינו פוטרם בניע יד - 'מבולבל'. אך לא כן מרן זצ"ל. 'חמירא סכנתא מאיסורא', זה דין בגמרא. יש כאן בית-ספק אולי נהג האוטובוס כלל לא כשיר לנהיגה כעת!

מוסיף מרן הגר"ח שליט"א ומספר: "ואמר לי באמו"ר, כנראה שהנהג שיכור, שעמד לא במקום הנכון". אמת ונכון שאיננו יודעים אם הוא שיכור או לא, הדברים נותרים אך בגדר - "כנראה". אם הוא איננו שיכור מדוע לא לנסוע עימו? - אבל אולי בכל זאת הוא כן?!

הספק מוכרע באמת מידה של הלכה: 'חמירא סכנתא מאיסורא' - "סכנה לנסוע איתו!" אחרי שזו הלכה, אחרי שהדין הוכרע, אזי יש לנהוג במצב זה כמו בכל מצב של סכנה. מכאן ההוראה למעשה שהורה מרן זצ"ל: "נרד מיד!"

ואנו עומדים תמהים: לרדת מיד?? הרי עוד רגע קט והאוטובוס יעצור באחת התחנות, וניתן יהיה לרדת בה.

לרדת באמצע הדרך??

אך לא כן הייתה דעת מרן זצ"ל. על פי הלכה יש כאן סכנה: "וירדנו באמצע הדרך!"

שאלה: במקום שאין מדרכה, האם על פי הלכה מותר ללכת על הכביש?

כ"ה הדקנים הגאונים חברי בית ההוראה 'דרכי חיים' שליט"א,
שאומרון ישגא אהדא,

ברצוני לשאול כדלהלן:

על פי הלכה, ועל פי דברי הרמב"ם בהלכות שמירת הנפש פרק י"א הלכה ד-ה, האם מותר לצעוד בשולי הכביש במקום בו אין מדרכה?

תשובה:

כבוד... וכו' הננו להשיבך כמיסת הפנאי, בכביש רגיל שאינו סואן ואין בו מדרכה, אין המקום מוגדר כמקום סכנה. לכן אין איסור ללכת בצידי הכביש. אבל בכבישים כאלו מחויבים במצוות 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם' להזהר מאד מהסכנות.

'צידי הכביש' הכוונה, בשוליים שאינם חלק מהכביש. גם כשהולכים בצידי הכביש, צריך להתרחק מהכביש ככל האפשר, כמו שנהג והורה בזה מרן החזו"א זצ"ל, כמבואר בספר 'נתיבות חיים' בראש הספר, על פי עדות מרן הגר"נ קרליץ שליט"א.

כשאינן שוליים לכביש, אפשר ללכת על הכביש כנגד התנועה, באופן שאפשר לראות מכוניות הבאים ממול. וכל זה רק כשיכולים להתרחק מהכביש בשעה שמבחינים במכונית המתקרבת.

כשאי אפשר להתרחק מהכביש כשמכונית מתקרבת, וכן בכבישים סואנים שיש ריבוי מכוניות או מכוניות הנוסעות מהר, כגון כבישים בין-עירוניים (שאינן אנשים רגילים להלך במקומות אלו ולכן אין הנהגים שמים לב לאנשים ההולכים שם) – במקרים כגון אלו אסור ללכת על הכביש, וכמו שפסק הרמ"א (שולחן ערוך יורה דעה סימן קטז סעיף ה): "וכן יזהר מכל דברים המביאים לידי סכנה, כי סכנתא חמירא מאיסורא ויש לחוש יותר לספק סכנה מלספק איסור, ולכן אסור לילך בכל מקום סכנה כמו תחת קיר נטוי".

'מקום סכנה' גדרו הוא, מקום שאי אפשר להזהר כאשר מגיעה הסכנה. ובמקרה ששאלת: בכביש שאין בשוליו מדרכה, מותר להלך על האדמה בשולי הכביש ולהתרחק ככל שניתן מהכביש, ואם אין שוליים לכביש, מותר ללכת על הכביש בצד שכנגד כיוון התנועה, וזאת רק כשישנה אפשרות להתרחק מהכביש כשרואים שמגיעה מכונית.

מובן כל זה בשעות היום וכשאין ריבוי מכוניות שנוסעות בכביש.

המצפה לרחמי ה',
(- מקום החותם -)

שאלות בהלכה בכל העניינים הנוגעים למצוות שמירת הנפש בדרכים,
ניתן לשלוח לרבנים הגאונים חברי בית ההוראה שליט"א, בימים א-ה לפקס': 0765-100-656
כמו"כ ניתן להעביר שאלות לבית ההוראה דרך טל': 0765-40-59-90
(באין מענה ניתן להשאיר הודעה בתא הקולי)

אבני חפץ

מרגלא בפומיה דהגאון
רבי יחזקאל אברמסקי
זצ"ל:

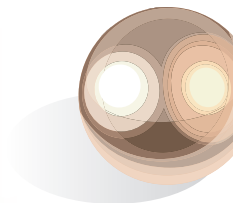
על שלוש מצות אנו
מצווים להיהרג ולא
לעבור (ע"ז, שפ"ד,
ג"ע).

אך ישנה מצוה אחת
שאנו מצווים –
לעבור ולא להיהרג.

ומה היא?

לעבור כביש ולא
להיהרג!!!...

(ספר 'נתיבות חיים', שער
האגדה, עמ' תרעט)

”פתע, סובב אלי האדמו”ר זצ”ל את ראשו ותחב בידי כוסית ריקה”

מרן האדמו”ר רבי אהרן רוקח מבעלזא זצ”ל

לא בכל יום הגיע מרן האדמו”ר רבי אהרן רוקח מבעלזא זצ”ל לירושלים. יום בואו של האדמו”ר היה יום חג לאנשיה. זה בא לברכה, זה להכוונה, זה למסירת “קוויטלך” והאחר לעצה ולעידוד. “במוצא, בואכה ירושלים, הייתי מחנה את הרכב בהוראת הרבי” – מספר ר’ דוד לנציצקי ז”ל ששימשו בקודש במשך שנים – “שם היו ניגשים אנשים רבים וצובאים על חלונות הרכב לקבל את פניו. כל ניגש היה מקבל מידי של הרבי כוסית מזוגה בליקר בננות. היה זה אוצר בעל משקל סגולי גדול שרבים ייחסו לו את הצלחתם, רפואתם, פרנסתם ושאר צרכי עמך בית ישראל.

פתע, סובב אלי הרבי את ראשו ותחב בידי כוסית. אני מתבונן בכוסית ולא מבין מה עלי לעשות בה. שוב מתבונן, ואז אני מבחין בטיפת נוזל צהבהב בתחתיתה. לא הבנתי מה פשר הדבר. הרבי קרא את פליאתי שהצטיירה על פני, והשיב כמתנצל: ‘ר’ דוד! נא אל תקפיד עלי, אתה הרי נוהג. כששותים אלכוהול, ולו גם מעט, אסור לנהוג. סכנת נפשות!’

ומי שבקי בליקר שהיה בימים ההם יודע שהיה מהול בכמות גדולה של מים...

(מפי בנו הר”ר אהרן לנציצקי הי”ו)

מרן הגרי”ש אלישיב שליט”א: “אסור לנסוע!”

מרן פוסק הדור הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט”א הציג את רגלו על מדרגת הרכב, עלה והתיישב. הדלת נסגרת והתחלתי בנסיעה. “המתן מעט, אל תיסע. צריך לחגור קודם”, פנה אלי מרן שליט”א – מספר הרב ירמיהו אברמוב שליט”א. הימים טרום ימי החוק הקובע שחייבים לחגור, אבל הגאון – חוגר, ולא עוד אלא שאיננו נוהג לנסוע קודם.

הרכב לא היה חדש וכך גם מנגנון הסגירה של חגורת הבטיחות – מיושן מעט. הגאון מושך ולוחץ, מביא והולך, אך החגורה איננה מתהדקת. זמנו של הגאון בידו, והוא שב ולוחץ, מעלה ומוריד, מותח ומעלה, עד שלפתע נשמע קליק – החגורה נתפסה. קצת נדהמתי. ‘עד כדי כך, מדוע לא להתחיל בנהיגה? הרי זמנו של הגאון יקר’, תמהתי לעצמי.

העזתי ופניתי לגאון בשאלת “למדנו רבנו”. תשובתו היתה ועודנה רשומה בזכרוני בעט של ברזל: “המומחים קבעו שחגורת בטיחות יכולה להציל חיים – וממילא אם לא חוגרים יש בכך שאלה של דאורייתא!”. פסק הלכה.

{המחזיק תחת ידו מאוצר המנוצר, עובדות, הוראות ומעשים מגדולי ישראל, ומעונין לפרסמם בטור זה להצלת נפשות רבות, מוזמן לפנות למערכת ויבוא על שכרו מן שמיא}

דרך ההלכה

הלכות שמירת הנפש בדרכים

מתוך הספר ‘נתיבות חיים’ – הלכות שמירת הנפש בדרכים, שבהסכמת מרן גדולי ישראל שליט”א

הלכות שמירת הנפש להולכי דרכים

א. כביש סואן הוא מקום מסוכן, ואסור לעבור בו כלל. כביש שאינו סואן, יש סכנה בחצייתו, ולכן חובה לחצותו בזהירות יתירה (עיי’ נתיבות חיים שער ב פרק ב סעיף א).

ב. ההולך בדרך והחוצה כביש בזהירות, מקיים מצוות שמירת נפש עצמו, שנאמר ‘ונשמרתם מאד לנפשותיכם’, וכן נאמר ‘השמר לך ושמור נפשך’ (נתיבות חיים שער ב פרק ב סעי’ ב).

ג. ההולך בדרך או החוצה כביש שלא בזהירות ומביא עצמו לידי סכנה, עובר על מצוות שמירת נפש עצמו האמורות, והרי הוא בכלל מה שאמרה תורה (בראשית ט, ה) ‘ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש’ (נתיבות חיים שער ב פרק ב סעי’ ג).

ד. המסכן את עצמו בהליכתו או בחצייתו, מנכים לו מזכויותיו (תענית כ, ב “לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה ויאמר עושין לי נס, שמא אין עושין לו נס, ואם תימצא לומר עושין לו נס, מנכין [ממעטין – רש”י] לו מזכויותיו”).

ה. המסכן את עצמו בהליכתו או בחצייתו עוונותיו נזכרים, ואומרים, כלום ראוי הוא זה שיעשה לו נס, ומתחייב בנפשו (ראש השנה טז, ב, ונפסק ברמ”א יורה דעה קטז, ה. ועיי’ לשון הגר”מ גרוס שליט”א בספר מנוחת אמת פ”ז הערה כ ד”ה ובכלל סכנה).

ו. אסור לאדם לסכן את עצמו ולומר שיעשה לו נס, שאין סומכים על הנס (שולחן ערוך יו”ד קטז, ה).

ז. על כן, כל אדם צריך להזהר מאד בדרך הליכתו וחצייתו את הכביש, שלא להביא את עצמו לידי סכנה, ויקיים את התקנות הקבועות בזה בכל מדינה ומדינה (דעת הגרי”ש אלישיב שליט”א: “יש לשמור את כל תקנות התנועה, בין של רכבים בין של הולכי רגל, כיון שזה טובת הציבור”, הגר”י ישראלזון זצ”ל, נתיבות חיים שער ב פרק ב סעי’ ז והערה 7).